

УДК 331.56(477)

Віталіна Віталіївна МАНУЙЛО,

студентка групи ПДдср 17-3 факультету № 6 ХНУВС

Науковий керівник: професор кафедри економіки та фінансів

факультету № 6 ХНУВС доктор економічних наук, професор Садиков М. А.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

За даними організації об'єднаних націй (ООН), сьогодні в світі кожний третій працездатний не має роботи взагалі або має випадковий чи сезонний заробіток (750 млн чол.). Тому безробіття є центральною соціальною проблемою сучасного суспільства [1–3]. Дана тема є актуальною на сучасному етапі розвитку України. Наша країна повинна досягти світових стандартів якості життя, спираючись на міжнародний досвід. Взявши до уваги наведені в науковій роботі пропозиції щодо подолання безробіття, трудові ресурси зможуть збільшити виробничу потужність України. А також розширити сферу надання послуг.

Безробітні у визначенні Міжнародної організації праці (МОП) – особи у віці 15–70 років (зарєєстровані та незарєєстровані в державній службі зайнятості), які одночасно задовольняють трьома умовами:

- не мали роботи (прибуткового заняття);
- активно шукали роботу або намагались організувати власну справу впродовж останніх 4-х тижнів, що передували опитуванню;
- готові приступити до роботи впродовж двох найближчих тижнів.

Безробіття не може бути доцільним ні в економічному, ні в соціальному плані, оскільки його зростання створює цілий комплекс проблем: скорочується купівельна спроможність населення, бюджет втрачає платників податків, підприємство – персонал. Зростають ризик соціального напруження, додаткові витрати на підтримку безробітних.

Всі країни світу прикладають багато зусиль для подолання безробіття, але жодній ще не вдалося ліквідувати його повністю. Взагалі експерти Міжнародної організації праці вважають, що найближчими роками в середньому в світі рівень безробіття досягне 10 % і повністю ліквідувати його не зможе жодна країна [2].

Як відомо, після розпаду Радянського Союзу українське суспільство зустрілося з гострою проблемою безробіття, яка вимагала негайного вирішення. Але тогочасний уряд не зміг своєчасно і кваліфіковано вирішити питання, а у сучасності воно набуло небачених форм і розмірів.

Сучасні теорії ринку праці розрізняють такі типи безробіття у залежності від причин вивільнення робочої сили:

1. природне;
2. вимушене.

Природне безробіття набуває форми добровільного, фрикційного, інституціонального:

- а) добровільне безробіття виникає внаслідок того, що деякі працівники не хочуть працювати за пропоновану їм заробітну плату, але приступили б до роботи, якби плата була вищою;
- б) фрикційне безробіття пов'язане з постійним рухом населення з одного регіону в інший, із зміною професій. Для нього характерним є стан пошуку або очікування роботи в найближчому майбутньому;
- в) інституціональне безробіття породжується самою будовою ринку робочої сили, факторами, які впливають на попит і пропозицію робочої сили.

Вимушене безробіття – це безробіття, коли людина в працездатному віці не працює з незалежних від неї причин, вона може і хоче працювати, має достатню кваліфікацію, шукає роботу але не може знайти її, бо немає вільних робочих місць.

Відповідно до даних Державної служби статистики України, безробіття у 2014 році зросло на 2 % і з того часу залишається на тому ж рівні. На момент 1-го півріччя 2016 року рівень безробіття становив 9,4 %. Серед молоді ситуація ще більш критична: станом на аналогічний період 2016 року рівень безробіття складав 14,7 %. Однією з причин є небажання молоді працювати за робочими спеціальностями та переїжджати до сільської місцевості, що впливає на ринок праці в агросекторі. Найгірша ситуація з працевлаштуванням спостерігається у чоловіків віком від 15 до 24 років (25,6 %), тоді як у жінок аналогічної групи цей показник на 6 % нижче.

В регіонах існує значна диспропорція зайнятості населення.

Причина – різний рівень розвитку і економічної активності областей, а також політична нестабільність в деяких з них. Найкраща ситуація з працевлаштування в Одеській, Київській та Дніпропетровській областях. Найгірша – в Луганській, Донецькій та Полтавській.

Разом з тим ситуація зі співвідношенням попиту і пропозиції робочої сили в регіонах дещо інша. Середньоукраїнське навантаження на одну вакансію становить 95 осіб, що на 10 осіб менше, ніж у минулому році. Причиною зменшення кількості осіб на незайняту посаду стало збільшення пропозицій на ринку праці. В трійку лідерів за цим показником увійшла Волинська область, витіснивши Дніпропетровську. Кількість кандидатів на одну вакансію тут дорівнює 59 особам. А до трійки найбільш проблемних, із навантаженням у 205 осіб, приєдналася Хмельницька область. Вона зайняла місце Полтавського регіону в даному рейтингу [2].

Висновки. Методи боротьби з безробіттям визначає концепція, котрою керує уряд конкретної країни. Щоб знизити рівень безробіття в Україні потрібно проводити такі заходи:

- надання роботодавцям коштів на перекваліфікацію співробітників;
- відновлення ринку праці;
- відновлення роботи підприємств, а внаслідок – створення нових робочих місць;
- покращення стану виробництва;
- дослідження ринку праці щодо актуальності різних спеціальностей;
- застосування нових методів подолання безробіття, наприклад громадських робіт;
- створення нових робочих місць паралельно з вже існуючими;

- розширення сфери послуг;
- дотації на створення робочих місць, пільги при найманні, допомога малому і середньому бізнесу;
- інвестиційні фонди міністерств і відомств.

Отже, активно проводячи дані заходи, можна суттєво зменшити рівень безробіття. Це дозволить підвищити рівень зайнятості, особисті доходи населення, шляхом створення нових робочих місць. Це в свою чергу приведе до розвитку виробництва і підвищення рівня розвитку національної економіки. Центральним елементом політики зайнятості повинна стати економічна політика, спрямована на пожвавлення ділової активності, проведена одночасно з придушенням інфляції, зміною фізично і морально застарілого виробничого апарата й усунення причин, що породили його низьку ефективність.

Список бібліографічних посилань

1. Проблеми безробіття в Україні. URL: <http://www.refine.org.ua/pageid-5001-1.html> (дата звернення: 27.03.2018).
2. Безробіття в Україні зростає під впливом економічних факторів та застарілої системи освіти. 21 берез. 2017 р. URL: <http://www.bakertilly.ua/news/id1149> (дата звернення: 27.03.2018).
3. Пропозиції щодо подолання безробіття. URL: <http://www.uaeconomic.com/ulens-751-1.html> (дата звернення: 27.03.2018).

Одержано 17.04.2018

УДК 33.012

Ганна Сергіївна ВОДОЛАГА,

студентка групи ФБСдср-17-1 факультету № 6 ХНУВС

Науковий керівник: професор кафедри економіки та фінансів

факультету № 6 ХНУВС доктор економічних наук, професор Садиков М. А.

ЗМІШАНА ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА ТА ЇЇ ОСНОВНІ РИСИ

Змішана економіка – це економіка, у якій ряд рішень з розподілу ресурсів приймається приватними компаніями та господарствами, а деякі приймаються урядом країни, яка з'явилася у відповідь на недоліки ринкової системи. Не дивлячись на те, що ринкова економіка досить демократична, володіє гнучкістю, здатна швидко реагувати на зміни ринкового середовища та пристосовуватися до них, вона все ж таки породжує серйозні проблеми – монополізм, безробіття, великий розрив між рівнем забезпеченості та бідності й багато інших. Ці небажані тенденції у змішаній економіці ліквідуються шляхом державного регулювання [1; 2].

Термін «змішана економіка» вміщує поняття сучасної економіки багатьох розвинутих демократичних країн, в рамках відсутності абсолютної ринкової економіки: більша частина господарства знаходиться у приватних руках [3]. Проте важливі її сфери: залізниця, паливно-енергетичний комплекс, освіта, охорона природи, соціальний захист – належать державі та уряд впливає на економічні та соціальні процеси. При цьому піклування деяких держав про розвиток соціальної сфери настільки сильне, що їхню економіку називають соціально-ринковою. Отже, змішана економіка – це система, що базується на гнучкому механізмі державного втручання у соціально-економічні процеси, при чому як ринок так і держава не переважають один над одним. Таким чином характерною рисою змішаної економіки є гармонійне поєднання позитивних якостей ринкової і централізованої систем.

В умовах змішаної економіки уряди мають право переводити у державну власність неблагополучні фірми, діяльність яких вважається життєво необхідною для національних інтересів.

Змішаною називається економіка, у якій держава відіграє важливу роль у спрямуванні інвестиційної діяльності приватних підприємств за допомогою так званої промислової політики, у регулюванні бізнесу відповідно до національних інтересів.

Основні риси:

- функціонування економіки на засадах плюралізму форм власності – приватної, колективної, державної та розмаїття форм господарювання – оренди, акціонування, кооперації, партнерства;
- розвиток державного підприємництва і формування державного сектору економіки;
- макроекономічне прогнозування, планування і програмування розвитку економіки загалом та її окремих галузей;
- розподіл і перерозподіл державою ресурсів і доходів на основі формування державного бюджету та державних фінансів, здійснення податкової політики і соціального регулювання;
- модифікація ринкового ціноутворення внаслідок запровадження внутрішньо фірмових (трансфертних) цін і державного регулювання цін на ресурси і продукти;
- державне регулювання науково-технічного та інноваційного розвитку;
- регулювання державою та профспілками умов, оплати та ринку праці;
- соціалізація економічної системи капіталізму на засадах соціального страхування і соціального захисту населення, соціального партнерства;
- підтримання конкурентних умов господарювання і запобігання монополізму.

Так як це змішаний тип економічної системи, то, звичайно, зазнали змін й основні положення вільного ринку, а особливо конкуренції. Конкуренція в умовах модернізованої економічної системи поповнюється явищем про домову цінової політики, що може негативно вплинути на баланс «покупець-продавець». Це може привести до обмеження умов вибору товарів для покупця. Новим виробникам вже не так легко пробитися на ринок товарів.

Розрізняють основні типи недосконалої конкуренції:

- монополістична конкуренція – коли на ринку різні виробники пропонують схожі товари, але хочуть придати їм специфічного забарвлення;
- олігополістична конкуренція – характеризується наявністю декількох виробників, що контролюють ринок товарів деякої галузі.